

Teema: COPA-COGECA mahepõllumajanduse töögrupi koosolek

Toimumisaeg ja koht: 5. mail 2019, Copa-Cogeca, Rue de Treves 61, Brüssel

Aruande koostas: Airi Vetemaa

Koosolekut juhatas töögrupi president Lone

- 1) Uueks töögrupi presidendiks valiti Lone Andersen Taanist, asepresidentideks Luigi Tozzi Itaaliast ja Heinrich Von Bassewitz Saksamaalt.**
- 2) Tutvustati Komisjoni tööplaani seoses uue mahemääruse delegeeritud ja rakendusaktide osas**
  - Üldised tootmisnõuded – hääletus paanitud juuli-sept 2019
  - Heterogeenne paljundusmaterjal – arutelud juunist 2019, eelnõu mustand veebruar 2020, hääletus paanitud mai 2020
  - 889/2008 lisad – üle vaadatud 2020 keskel, jõustumine okt 2020
  - Kontrollid – eelnõu mustand okt 2020, hääletus paanitud jaanuar 2020
  - Märgistamine – eelnõu mustand okt 2020, hääletus paanitud jaanuar 2020
  - Turustamise kontrollid – eelnõu mustand okt 2020, hääletus paanitud mai 2020
  - Muud turustamisega seotud aspektid – eelnõu mustand veebruar 2020, hääletus paanitud mai 2020

3) Töögrupi 5 prioriteetset aruteluteemat

Nõuetele mittevastavus, eriti pestitsiidijääd: Pole tingimata vaja täpselt ühesugust lähenemist, kontroll peaks põhinema riskianalüüsil. Peab arvestama, et saatus võib tulla mujalt, nt veega, olla mullas jne.

Impordirežiim: Väga oluline on, et importtoodangu puhul oleks tagatud samasugune kontrollimehhanism, nagu EL toodangu puhul.

Iga-aastased kontrollid: Viis sammu, 1. formaalne nõuete kontroll, 2. Mittevastavuste põhjuse uurimine, 3. Ajutine müügikeeld, 4. Põhjalikum uurimine, 5. Sertifitseerimisotsus.

Tootmisreeglid: Uuesti tõstatatakse linnukasvatuse ettepanekud mida komisjon ei arvestanud: veranda arvestamine pindala sisse; katusega väliala lubamine aretuses ja noorlindudele; mitte piirata korruseid, vaid sätestada min pindala linnu kohta.

Heterogeenne paljundusmaterjal: Toetatakse IFOAMi positsiooni.

ÜPP 2020

Uues parlamendis toimub 3 määruse hääletus, miski pole veel kindlalt paigas. Uued meetmed on nt naistalunikud, digitaliseerimine.

Euroopa Kohtu audiitoraruanne mahepõllumajanduse kohta

Üldiselt on raport positiivne ja enamik varasemaid ettepanekuid on arvesse võetud. Kontrollsüsteemid on liikmesriikides paranenud. Nõrkused süsteemis – vaja oleks mittevastavuste paremat ülevaadet ja sanktsioonide kataloogi. Väga vähe auditeid kolmandates riikides, kellega on samaväärsuse lepingud.

Sissetulevaid partiisid ei kontrollita alati piisavalt. Kontrolliti jälgitavust – 100-400 toote puhul uuriti jälgitavust lõpuni välja ja leiti, et on paranemisruumi.

Anti ka ülevaade Brexiti võimalikest mõjudest ja info CDG toimise uuringu kohta.

CDG 7.05.19

Ülevaade uue määrusega seotud õigusaktide teemadest

Tehnilised arutelud tootmisreeglite üle on lõpujärgus. Vesiviljelus – esialgu samad reeglid, võimalus täiendada, kuid kogutakse infot, mida täpselt on vaja. Toidu ja sööda töötlemine – pole varem tehnoloogiad reguleeritud, positiivse nimekirja tekitamine pole võimalik, seega üldised reeglid. Putukate kasvatamine toiduks – oodatakse, kuni horisontaalsed reeglid DG Sante poolt paigas. Sool – soov reguleerida mahedas, aga on vaja rohkem infot praeguste tootmistehnoloogiate kohta. Vein – lisareegleid ei tule. Loomakasvatus – säilivad praegused nõuded, linnukasvatuses täiendavad nõuded selles osas, mis reguleerimata. Katastroofiolukord – vajalik üldine arusaam ja formaalne kinnitus, mida selle all mõeldakse. Töö lisadega – vajalik nende valmisaamine 2020, arutelud käivad, puhastus- ja desinfitseerimisvahendid täiendavalt lisades. Uued reeglid küülikutele – puure jätkuvalt ei lubata, karjatamine on kohustuslik, see on põhiaktis sätestatud; võimalusel väljaspidamine, aga kui ilmastik ei luba, siis sees koos võimalusega välja pääseda. Linnukasvatuse reeglid – on jõutud kompromissidele esindusorganisatsioonide poolt. Kontrollireeglid – tööd on alustatud, suvel läheb käima intensiivne töö. Tõendav dokument – pole ühist arusaama, mis peaks tõendaval dokumendil olema, aga see võiks olla võimalikult lihtne, nõ juhiluba, kus on kirjas, et saab mahedana toimetada. Pigem vähem nõudeid ja lihtsam sisu, sest see on kõigile avalik dokument. Arutelud käivad, osa tahab väga täpselt toodangu nimekirja, osa üldist.

Uute nõuete kehtestamisel on põhimõtteks 1) õiguslik aspekt: täpsed reeglid peavad põhinema uuel mahe baasmäärusel ega tohi olla sellega vastuolus; 2) tuleb säilitada kõrgeid standardeid: kui kokkuleppele ei jõuta, siis säilib 889 ehk praegune reeglistik; 3) enamiku huvi: arvestatakse huvide ülekaalukust

EGTOP tegevuste ülevaade

2018 toimus 6 kokkusaamist. Toit ja vein, hinnati 26 liikmesriikide ettepanekut. Väetised, hinnati 14 liikmesriikide ettepanekut. Taimekatsevahendid, hinnati 6 liikmesriikide ettepanekut. 2019 kogunevad töögrupid teemadel vesiviljelus, toit, sool, puhastus- ja desinfitseerimisvahendid, väetised, taimekaitsevahendid. Vajadus kiirete otsuste järele, et jõuaks uue määruse jõustumiseks kehtestada. Eesti ettepanek põlevkivituha osas on jätkuvalt arutelu all.

Ülevaade EL mahepõllumajandusest

Mahepõllumajandus on Euroopa Liidus kiirelt kasvav sektor. 2017. aastal oli Euroopa Liidus 12,6 mln ha mahepõllumajandusmaad. Üleilmsest mahepõllumajandusmaast moodustas see 18%, ning kogu EL põllumajandusmaast 7%. Kümne aastaga kasvas EL mahemaa 70%. Pool kogu EL mahepõllumajandusmaast asub neljas riigis: Hispaanias, Itaalias, Prantsusmaal ja Saksamaal. Suurima mahepõllumajandusmaa osakaaluga riigid on Austria, Eesti ja Rootsi.

EL mahepõllumajandusmaast on 5,6 mln ha ehk 44% püsirohumaad, lühiajaliste rohumaade osa 17% ja teraviljade osa 16%. Tavapõllumajanduses on vastavad osakaalud 33, 11 ja 32%. Kui EL kaunviljade pinnast on mahe ligi 14%, siis teraviljade ja õlikultuuride osakaal on mõne protsendi ringis.

Kogu loomakasvatusest on ELis mahe vaid 3%, kõigist lammastest on mahe ligi 6% ja veistest ligi 5%. Peamine maheloomakasvatussaadus on piim. 51% mahepiimakarjast on Austrias, Prantsusmaal ja Saksamaal. Suurim mahepiima osakaal kogu piimatoodangust on Saksamaal, ligi 20%.

Maheettevõtteid oli 2017. a Keskmine maheettevõtte on suurem kui tavaettevõtte, vastavalt 30 ha ja 17 ha. Mahetootjate arv on aastaga kasvanud xx %. Mahetootmisest loobub igal aastal 2% maheettevõtetest.

2017. a oli EL mahejaeturu maht 34,3 mld €, kümne aastaga see kahekordistus. Suurimad turud on Saksamaa ja Prantsusmaa. Suurima turuosaga mahetooted on munad, värsked puu- ja köögiviljad ning piimasaadused Väikseima turuosaga on joogid (v.a vein), liha ja töödeldud tooted. Suurem osa mahetoodangust müüakse tavaliste jaekettide kaudu. Spetsialiseerunud poodidel on enamasti suurem osa riikides, kus mahetoodangut on turul vähe.

2018. a importis EL mahetoitu 3,3 mln tonni. Ligi neljandiku impordist moodustasid troopilised puuvilja, pähklid ja maitseained (24,4%), 10,8% õlikook, 7,8% teraviljad (v.a riis ja nisu), 7,5% nisu, 6,6% riis, 5,9% õliseeme (v.a soja), 5,1% suhkur. Mahtudes moodustab suurima osa impordist Hiina (12,7%), Ecuador (8,5%), Dominikaani Vabariik (8,4%), Ukraina (8,2%) ja Türgi (8,1%). Valdava osa Hiina impordist moodustab õlikook (75%), Equadorist ja Dominikaani Vabariigist ostetakse eelkõige troopilisi puuvilju (ca 90%), Ukrainast nisu (29%) ja muid teravilju (43%) ning Türgist nisu (20%), muid teravilju (18%), õlikultuure (19%).

Kliimamuutused ja mahepõllumajandus

Prantsuse mõttekoda IDDRI koostas stsenaariumi TYFA (kümme aastat agroökoloogiani), mille kohaselt saaks Euroopa aastaks 2050 täielikult üle minna agroökoloogilisi (peamiselt mahepõllumajandusikke) printsiipe rakendavale põllumajandusele. Stsenaarium põhineb pestitsiidide ja sünteetiliste väetiste kasutamise järkjärgulisel lõpetamisel, rohumaade kasutamisel ja põllumajandusmaastikku mitmekesistavate elupaikade rajamisel.

Stsenaariumi elluviimise eeldused on radikaalsed. Põllumajanduses tuleks lõpetada proteiinsööda import ja vajaminev proteiin toota kohapeal, järkjärgult tuleks lõpetada pestitsiidide ja sünteetilise lämmastiku kasutamine, loomsete saaduste puhul peaks põhiroll olema ekstensiivsel rohumaapõhisel loomakasvatusel, millega ühtlasi suurendatakse bioloogilist mitmekesisust. Nähakse ette, et üks keerulisemaid aspekte saaks olema lämmastikuvajaduse rahuldamine ilma sünteetilise lämmastikuteta.

Agroökoloogiliselt majandades väheneks põllumajandustoodang 35% võrreldes 2010. a (kcal), samas suudetaks ikkagi katta 530 miljoni eurooplase toiduvajadus ning säiliks teravilja, piimatoodete ja veini ekspordivõimsus. Stsenaariumi järgi vähenevad kasvuhoonegaaside heitkogused võrreldes 2010. a 40%, suureneb elurikkus ja säilivad loodusvarad.

Tarbimisharjumuste poolel on vajalik üleminek tervislikumale toitumisele, oluliselt vähem peaks süüa loomset toitu (liha, kala, mune ja piimasaadusi) ning rohkem puu- ja köögivilju. Sellega parandatakse paraneks Eurooplaste tervis ning väheneks põllumajandusmaa vajadus rahva toitmiseks.

Brexit

Selgust pole, brexit on edasi lükatud 2019. a okt lõpuni. Probleemiks on mis saab toodetest, mis juba kannavad EU mahelogo ja mis saab edasi, millist logo saavad need tooted edasi kanda. UK muutub kolmandaks riigiks ning kehtivad samad reeglid nagu kõigile teistele kolmandatele riikidele. Võib tekkida paus, millal pole veel uut korda, aga vana ka enam ei kehti.